

Üniversite Öğrencilerinin Konuşma Becerileri: Sorunlardan Çözüm ve Geliştirme Stratejilerine

Speaking Skills of University Students: From Problems to Solutions and Development Strategies

Aliye Erdem^{a1}

^aAnkara University, Ankara, Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının kendi konuşma becerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu araştırma nitel bir araştırma olup araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde farklı programlarda 2 ve 3. sınıfa devam eden, 43 kadın, 2 erkek öğrenci olmak üzere toplam 45 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunlar, bu sorunları önlemeye yönelik çözüm önerileri, kendi konuşmalarında en beğendikleri ve geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikleri belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde konuşma sürecinde yaşanan sorunlar listesi; ikinci bölümünde ise 3 tane açık uçlu soru bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen verilere göre; öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunların çoğunun psikolojik ve duygusal temellere dayandığı, çoğu öğrenci için iletişimdeki en büyük sorunun, konuşma sırasında yaşadıkları duygusal baskılar ve beden dilini kontrol etme konularında olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunların ise daha çok konuşarak ve sunumlar yaparak azaltılabileceği belirlenmiştir. Öğrenciler, kendi konuşmalarında konuşmanın anlaşılır olmasını ve dinleyici üzerinde etki bırakmasını en önemli ve beğenilen özelliklerden biri olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin konuşmalarında en çok heyecanlarını ve duygularını yönetme konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, konuşma becerileri, konuşmada karşılaşılan sorunlar, konuşma becerisini geliştirme.

Abstract

The aim of this study is to examine the views of teacher candidates on their speaking skills. This research is qualitative, and content analysis was used to analyse the data obtained in the research. The study group of the research consists of a total of 45 teacher candidates, 43 female and two male students, who are continuing their 2nd and 3rd years in different programs at Ankara University Faculty of Educational Sciences in the fall semester of the 2024-2025 academic year. In this study, a survey prepared by the researcher was used to determine the problems experienced by the students during the speaking process, solution suggestions to prevent these problems, the features they like the most in their speaking and the features they think they need to develop. The survey consists of two parts. The first part of the survey includes a list of problems experienced during the speaking process; the second part contains three open-ended questions. According to the data obtained in the research, it was determined that most of the problems experienced by the students during the speaking process are based on psychological and emotional foundations, and the biggest problem in communication for most students is the emotional pressures they experience during speaking and controlling body language. It was determined that these problems can be reduced by talking more and making presentations. It has been determined that one of the aspects that students like the most in their speeches is that the speech is understandable and leaves an impact on the audience. It has been concluded that students need to improve themselves the most in managing their excitement and emotions in their speeches.

Keywords: University students, speaking skills, problems encountered in speaking, developing speaking skills.

© 2025 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Aliye Erdem, Department of Basic Education, Faculty of Educational Sciences, Ankara University, Ankara, Türkiye. E-mail address: aliyeerdem06@gmail.com. ORCID ID: 0000-0001-6602-7239.

Received Date: May 1st, 2025. Acceptance Date: July 10th, 2025.

1. Giriş

İletişim, bireyler arasındaki bilgi alışverişini sağlayan temel bir süreçtir ve bu sürecin en önemli unsurlarından biri konuşma becerisidir. Konuşma, bireyin düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini karşısındaki kişiye etkili bir şekilde aktarmasına olanak tanır (Brown, 2004). Etkili konuşma becerileri, sadece günlük yaşamda değil, akademik ve profesyonel alanlarda da bireyin başarısını belirleyen önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Richards & Rodgers, 2014). Bu bağlamda, konuşma becerisi, bireyin kendini ifade etme kapasitesini artırırken, sosyal etkileşimlerini ve toplumsal katılımını da güçlendirmektedir.

Konuşma becerisi, bireyin yalnızca dilsel yetileriyle sınırlı olmayıp aynı zamanda bireyin içinde bulunduğu sosyo-kültürel bağlam tarafından da şekillendirilmektedir. Özellikle bireyin yetiştirme tarzı, aile içi iletişim biçimleri, kültürel değerler, cinsiyet rolleri ve toplumsal beklentiler gibi etkenler, bireyin konuşma biçimini, ifade özgüvenini ve sözlü anlatımda kendini nasıl konumlandıracağını doğrudan etkilemektedir (Aksan, 2020; Aslan, 2019). Türkiye’de yapılan bazı araştırmalarda, öğrencilerin geleneksel aile yapısında yetişmeleri, çocukluk döneminde yeterince kendini ifade etme fırsatı bulamamaları veya toplumda konuşmaya dair bazı tabuların etkisiyle sözlü iletişimde geri planda kaldıkları gözlemlenmiştir (Korkmaz, 2021).

1.1. Konuşma Becerisi ve Dil Eğitiminde Konuşma Becerisinin Önemi

Konuşma becerisi, dil gelişimi ve bilişsel süreçlerle yakından ilişkilidir. Vygotsky’nin (1978) Sosyal Etkileşim Kuramı’na göre, bireyler dili kullanarak düşüncelerini geliştirir ve bilgiyi yapılandırır. Bu bağlamda, etkili bir konuşma yeteneği, bireyin eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi üst düzey zihinsel becerilerini desteklemektedir (Mercer, 2013). Ayrıca, sözlü anlatım becerilerinin gelişimi, bireylerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyerek öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirmektedir (Cummins, 2000).

Bireyler arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi, etkili iletişimle doğrudan ilişkilidir (Halliday, 1975). Özellikle iş yaşamında ve toplumsal ortamlarda, bireylerin kendilerini açık ve net bir şekilde ifade edebilmeleri, başarılı ilişkiler kurmalarına ve iş birliği yapmalarına olanak sağlamaktadır (Gumperz, 1992). Etkili konuşma becerilerine sahip bireyler, hem kendi düşüncelerini daha iyi ifade edebilir hem de başkalarının fikirlerini anlama noktasında daha başarılı olabilirler. Bu nedenle, bireylerin erken yaşlardan itibaren konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim almaları hem kişisel hem de toplumsal gelişim açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Konuşma becerisi, dil eğitiminin en görünür çıktılarından biri olup bireyin dili işlevsel biçimde kullanma yeterliliğini doğrudan yansıtır. Bu nedenle dil eğitiminin temel hedeflerinden biri, bireylerin etkili, akıcı ve amaca uygun konuşmalar yapabilmelerini sağlamaktır. Özellikle erken yaşlardan itibaren konuşma becerisinin sistemli biçimde geliştirilmesi hem bireyin sosyal gelişimini hem de akademik başarısını olumlu yönde etkiler (Cameron, 2001). Dilin işlevsel yönünü öne çıkaran iletişimsel yaklaşım (Communicative Language Teaching - CLT), konuşma becerisini merkezine alarak öğrencilerin gerçek yaşam durumlarına uygun konuşmalar yapmalarını amaçlamaktadır (Richards, 2006).

Günümüzde konuşma becerisini kazandırmaya yönelik uygulamalar, yalnızca ezbere dayanan tekrarlar ya da yapay diyaloglarla sınırlı kalmayıp rol yapma, tartışma, proje sunumları, münazaralar, drama çalışmaları ve dijital araç destekli etkinlikleri de içermektedir (Thornbury, 2005). Bu tür etkinlikler, öğrencilere yalnızca hedef dili değil, aynı zamanda sözlü anlatım stratejilerini, akıcılığı, vurgu, doğru telaffuz gibi üst dil becerilerini de kazandırmaktadır. Özellikle erken yaş gruplarında konuşma becerisini desteklemek amacıyla yapılandırılmış oyun temelli etkinlikler, masal anlatımları, hikâye tamamlama gibi yöntemler sıkça tercih edilmektedir (Reilly & Ward, 2003).

Türkiye bağlamında da konuşma becerisinin erken yaşlarda kazandırılması amacıyla ilköğretim programlarında bu beceriye özel kazanımlar yer almakta; öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini sözlü olarak ifade edebilmeleri hedeflenmektedir (MEB, 2019). Bununla birlikte araştırmalar, sınıf içi uygulamalarda konuşma becerisine yönelik etkinliklerin hâlâ sınırlı düzeyde olduğunu, özellikle öğretmenlerin bu beceriyi geliştirme konusunda yeterince donanımlı olmadıklarını göstermektedir (Toprak & Erkan, 2021). Bu durum, konuşma becerisinin sadece teorik olarak önemsenmesinin değil, aynı zamanda pedagojik uygulamalarla da desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

1.2. Konuşma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi

Konuşma becerisi, bireyin kendini sözlü olarak ifade etme yeteneğini yansıtsa da bu beceri diğer temel dil becerilerinden (dinleme, okuma, yazma) bağımsız olarak gelişmemektedir. Özellikle dinleme becerisi, konuşma sürecinin temel yapı taşlarından biridir. Etkili bir konuşma, iyi bir dinleme sürecinin sonucunda gerçekleşebilir; çünkü birey karşısındaki konuşmacının iletisini doğru anlamadan uygun bir yanıt veremez (Brown, 2007). Nitekim Vandergrift ve Goh (2012), dinleme becerisinin, özellikle anadil dışı ortamlarda konuşma yeterliğinin belirleyicilerinden biri olduğunu vurgulamaktadır.

Konuşma becerisi yazma becerisiyle de karşılıklı bir ilişki içindedir. Yazma sürecinde zihinsel olarak yapılandırılan fikirler, konuşma sürecinde daha hızlı olarak dile getirilir. Özellikle akademik ortamlarda yapılan sunumlar, tartışmalar ve bireysel konuşmalar, yazılı düşünme becerisi ile desteklenmektedir. Cummins'in (2008) geliştirdiği BICS ve CALP kuramı (Basic Interpersonal Communicative Skills / Cognitive Academic Language Proficiency) çerçevesinde değerlendirildiğinde, konuşmanın yalnızca günlük iletişimi değil, bilişsel düzeyi yüksek akademik söylemleri de içermesi gerektiği açıktır. Bu bağlamda yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin birbirini tamamladığı söylenebilir.

Öte yandan, okuma becerisi de bireyin konuşma içeriğini zenginleştirmesine katkı sağlar. Okuma yoluyla edinilen kavramsal birikim, bireyin konuşmalarında daha akıcı, tutarlı ve içerik yönünden güçlü ifadeler kullanmasını sağlar (Kavaklı & Yıldız, 2020). Bu durum, özellikle üniversite öğrencilerinin akademik konuşma sürecinde önemli bir avantaj sağlar. Konuşma, diğer dil becerileriyle bütüncül bir etkileşim içinde gelişir ve ancak bu bütünlük sağlandığında etkili iletişim mümkün olur (Nation & Newton, 2009). Konuşma becerisi, iletişim sürecinin yalnızca bir yönünü temsil eder. Etkili iletişim ise dinleme, okuma ve yazma becerileriyle kurulan karşılıklı etkileşim çerçevesinde gerçekleşebilir.

1.3. Üniversite Öğrencileri ve Öğretmen Adayları için Konuşma Becerisinin Önemi

Konuşma becerisi, üniversite öğrencileri için akademik ve sosyal başarıyı belirleyen temel unsurlardan biridir. Üniversite ortamı, bireylerin eleştirel düşünme, tartışma ve etkili iletişim kurma becerilerini geliştirmeleri için önemli bir fırsat sunmaktadır (Brown, 2004). Derslerde yapılan sözlü sunumlar, grup tartışmaları ve akademik çalışmalar, öğrencilerin kendilerini ifade etme yetkinliklerini artırırken aynı zamanda özgüven kazanmalarına da yardımcı olmaktadır (Mercer, 2013). Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını desteklemek ve profesyonel yaşamda etkin bireyler olmalarını sağlamak için konuşma becerilerinin geliştirilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Öğretmen adayları açısından bakıldığında, konuşma becerisi çok daha kritik bir role sahiptir. Öğretmenlik mesleği, temelinde etkili iletişimi barındıran bir meslek olup öğretmenlerin ders anlatımı, öğrenciyle etkileşimi ve sınıf yönetimi gibi pek çok alanda başarılı olabilmesi için güçlü sözlü anlatım becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Richards & Rodgers, 2014). Öğrencilerle etkili bir iletişim kurabilen öğretmenler, ders materyallerini daha iyi kullanabilir, öğrencilerinin motivasyonlarını artırabilir ve sınıf içindeki öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirebilirler (Vygotsky, 1978).

İletişim, bireyler arasında anlam aktarımını sağlayan karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreç yalnızca sözlü anlatım becerilerini değil, aynı zamanda dinleme, geri bildirim verme, sözsüz ifadeleri doğru kullanma ve yorumlama gibi unsurları da kapsar (Hybels & Weaver, 2015). Dolayısıyla etkili iletişim, yalnızca konuşma ya da sözlü anlatımda yetkin olmayı değil; aynı zamanda anlamaya dayalı aktif bir dinleme süreci yürütmeyi, beden dili, mimik, jest gibi sözsüz iletişim unsurlarını etkili kullanabilmeyi de gerektirir. Özellikle eğitim ortamlarında öğretmenlerin sadece bilgi aktaran değil, aynı zamanda öğrencileri anlayan, onlarla çok yönlü iletişim kurabilen bireyler olması beklenmektedir (Burgoon, Guerrero, & Floyd, 2016). Bu bağlamda, sözlü anlatım becerileri, iletişimin yalnızca bir boyutunu oluşturmakta; ancak diğer iletişim becerileriyle birlikte etkili olduğunda anlamlı bir bütün oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin iletişim becerileri, sınıf içi etkileşimin niteliğini belirleyen temel faktörlerden biridir. Etkili bir öğretmen, yalnızca bilgiyi düzgün ve açık biçimde sunmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerinin duygularını, ihtiyaçlarını ve tepkilerini sözlü ya da sözsüz ipuçlarıyla okuyabilen bir iletişim yetkinliğine de sahip olmalıdır (Gordon, 2003). Aktif dinleme, empati kurma, beden dilini etkili kullanma ve gerektiğinde sessizlikten stratejik biçimde yararlanma gibi beceriler, öğretmen-öğrenci ilişkisini güçlendirerek öğrenme ortamının niteliğini artırır (Yüksel, 2011).

Konuşma becerisi aynı zamanda öğretmen adaylarının mesleki gelişim süreçlerini de doğrudan etkilemektedir. Öğretmen adaylarının meslektaşları, veliler ve eğitim yöneticileri ile etkili bir iletişim kurabilmeleri, eğitim süreçlerinin kalitesini artırmada önemli bir unsurdur (Cummins, 2000). Ayrıca, sınıf içindeki tartışmalarda ve öğrencilere geri bildirim verme süreçlerinde açık, anlaşılır, ikna edici ve yapıcı bir dil kullanmak, öğretim süreçlerinin başarısını artırmaktadır (Halliday, 1975). Bu bağlamda, öğretmen yetiştirme programlarında sözlü iletişim becerilerine yönelik derslerin ve uygulamaların artırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Gumperz, 1992).

Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bazı dersler yer almakta; bu derslerin başında "Sınıf Yönetimi", "Öğretim İlke ve Yöntemleri", "Rehberlik" ve "Öğretmenlik Uygulaması" gibi dersler gelmektedir. Ancak bu derslerin içerikleri incelendiğinde, iletişim becerilerine bütüncül ve sistematik biçimde odaklanmaktan çok, genellikle dolaylı olarak ele alındığı görülmektedir (Karadüz, 2010; Küçükahmet, 2011). Örneğin "Sınıf Yönetimi" dersi kapsamında öğretmen-öğrenci etkileşimi ele alınsa da, sözlü ve sözsüz iletişim tekniklerinin bilinçli biçimde öğretildiği özel uygulamalara sık rastlanmamaktadır. Bu durum, iletişim becerilerinin öğretmenlik mesleği açısından temel bir yeterlik olmasına rağmen, çoğu zaman öğretim programında ayrı bir başlık altında yeterince işlenmediğini göstermektedir (Aydın, 2019).

Alanyazında yer alan çalışmalar da bu durumu desteklemektedir. Akbaş (2018), öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun iletişim becerileri konusunda teorik bilgiye sahip olduğunu, ancak bu bilgileri uygulamaya dönüştürmede zorlandıklarını tespit etmiştir. Benzer şekilde Yaman (2020), öğretmen adaylarının iletişim becerileriyle ilgili yeterlik algılarının genellikle yüksek olduğunu, ancak uygulama esnasında gözlenen davranışların bu algıları desteklemediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, eğitim fakültelerinde iletişim becerilerinin öğretilmesine yönelik daha yapılandırılmış, uygulamalı ve değerlendirilebilir içeriklerin geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Söz konusu eksiklikler göz önünde bulundurulduğunda, öğretmen adaylarının kendi konuşma becerilerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi, iletişim yeterliklerinin mevcut durumu hakkında fikir vermesi ve öğretmen yetiştirme programlarında bu becerilerin daha etkili biçimde kazandırılmasına yönelik düzenlemelere katkı sağlaması açısından önemlidir.

1.4. Konuşma Sürecinde Yaşanabilecek Sorunlar ve Çözümleri

Konuşma sürecinde, özellikle öğretmen adaylarının karşılaşabileceği bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlardan biri, sözel akıcılığın sağlanamaması ve anlık düşünceleri etkili bir şekilde ifade edememektir (Thornbury, 2005). Konuşma sırasında sözcük dağarcığının yetersiz olması veya anlık kaygı nedeniyle düşüncelerin toparlanamaması, öğretmen adaylarının sınıf içinde kendilerini yeterince ifade edememelerine yol açabilir (Horwitz, 2001). Bu durum, öğretmenlerin ders anlatım süreçlerini olumsuz etkileyerek öğrencilerle olan iletişimlerini zayıflatır.

Bunun yanı sıra, öğretmen adayları sınıf yönetimi sırasında öğrencilerle kurdukları iletişimde de çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Özellikle jest ve mimiklerin etkili kullanılmaması, ses tonunun yanlış ayarlanması veya monoton bir anlatım biçimi, öğretmenlerin anlatım gücünü zayıflatır (Morreale, Osborn & Pearson, 2000). Ayrıca, öğretmen adaylarının bazı durumlarda dilbilgisel yanlışlar yapmaları veya bölgesel aksanlarının iletişimi zorlaştırması, öğrencilerin anlatılanları anlamasını güçleştirebilir (Celce-Murcia, Brinton & Goodwin, 2010). Buna benzer sorunların üstesinden gelebilmek için öğretmen adaylarının düzenli olarak geri bildirim almaları ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Konuşma ile ilgili sorunların üstesinden gelmek için; etkili konuşma tekniklerinin öğrenilmesi, düzenli uygulamaların yapılması ve özgüven geliştirme stratejilerinin benimsenmesi, bireylerin konuşma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Konuşma becerilerinin geliştirilmesi, yalnızca bireysel özgüveni artırmakla kalmayıp öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırarak öğretmenlerin sınıf içinde daha etkili birer lider ve rehber olmalarını da sağlayacaktır.

1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu düşünceden hareketle bu çalışmanın amacı, öğrencilerin kendi konuşma becerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadığı sorunlar nelerdir?
- 2- Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?
- 3- Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında beğendikleri özellikler nelerdir?
- 4- Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikler nelerdir?

Öğretmen adaylarının kendi konuşma becerilerini değerlendirmesi, mesleki gelişimleri açısından büyük bir öneme sahiptir. Öz değerlendirme, bireylerin güçlü ve zayıf yönlerini fark etmelerine, iletişim eksikliklerini belirlemelerine ve bunları geliştirmeye yönelik stratejiler oluşturmalarına yardımcı olur (Brookhart, 2013). Konuşma sırasında yapılan dilbilgisel hatalar, vurgu ve tonlama sorunları veya beden dilinin yetersiz kullanımı gibi unsurlar, düzenli öz değerlendirme yoluyla tespit edilerek düzeltilebilir (Morreale, Osborn & Pearson, 2000). Ayrıca, öğretmen adaylarının sınıf içindeki konuşmalarını kaydederek analiz etmeleri ve akran geri bildirimlerinden yararlanmaları, konuşma becerisinin geliştirilmelerine katkı sağlar. Bu süreç, öğretmenlerin kendilerini daha bilinçli ifade etmelerini ve öğrencilerle daha güçlü bir iletişim kurmalarını destekler. Öğretmen adaylarının konuşma sürecinde yaşadıkları sorunları belirlemelerinin ve kendi konuşma becerilerini değerlendirmeye yönelik öz değerlendirme yapmalarının onların konuşma becerilerini geliştirmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olup araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir tekniği (Büyüköztürk, 2009) ifade etmektedir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde farklı programlarda 2 ve 3. sınıfa devam eden, 43 kadın, 2 erkek öğrenci olmak üzere toplam 45 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile oluşturulmuştur. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Bu çalışmada öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunlar, bu sorunları önlemeye yönelik çözüm önerileri, kendi konuşmalarında en beğendikleri özellikler ve geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikleri belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde konuşma sürecinde yaşanan sorunlar listesi; ikinci bölümünde ise 3 tane açık uçlu soru bulunmaktadır. Ankete ilişkin iki alan uzmanının görüşü alınmış ve anketteki üç sorunun çıkartılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerden basılı olarak hazırlanan anketteki her iki bölüme yönelik görüşlerini bireysel olarak belirtmeleri istenmiştir. Anketin ilk bölümünde; öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunların dağılımı nicel olarak sunulmuştur. Anketin ikinci bölümünde; öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunların üstesinden gelmek için çözüm önerilerini, kendi konuşma becerilerine yönelik en beğendikleri özellikleri ve kendi konuşma becerilerine yönelik geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikleri belirlemeye yönelik olarak hazırlanan açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler tematik içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin; öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunlar ile bu sorunları önlemeye yönelik çözüm önerileri, kendi konuşmalarında en beğendikleri özellikler ve geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikler sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Konuşma Sürecinde Yaşadığı Sorunlar Nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunların dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1

Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadığı sorunlar

No.	Konuşma Sürecinde Yaşanan Sorunlar	n	%
1	Heyecanlanma	36	80
2	Söyleyeceklerini unutma	28	62
3	Topluluk karşısında rahat olamama	28	62
4	Ellerin veya ayakların titremesi	21	47
5	Sesin titremesi	21	47
6	Bir yerde sabit kalma	21	47
7	Nefesi kontrol edememe	16	36
8	Aynı tonda konuşma	13	29
9	Telaffuz hatası yapma	13	29
10	Konuşmayı dikkat çekici biçimde başlatamama	11	25
11	Vurgu yapamama	10	22
12	Dinleyicilerle etkileşim kuramama	9	20
13	Jest ve mimikleri etkili kullanamama	8	18
14	Göz teması kuramama	8	18
15	Özgüven eksikliği	8	18
16	Devrik cümleler kurma	7	16
17	İstenmeyen sesler (eee, ııı, vb.) çıkarma	6	13
18	Akıcı konuşamama	5	11
19	Konuşmayı etkili biçimde bitiremememe	5	11
20	Çok hızlı konuşma	4	9
21	İşitilebilir sesle konuşamama	4	9

No.	Konuşma Sürecinde Yaşanan Sorunlar	n	%
22	Düşünceyi geliştirme yollarını kullanamama	4	9
23	Kendini ifade edememe	3	7
24	Zamanı etkili kullanamama	3	7
25	Görsel, işitsel, dokunsal materyal kullanamama	2	4

Tablo 1’de elde edilen verilere göre, katılımcılar konuşma sürecinde en çok; heyecanlanma (36), söyleyeceklerini unutma (28) ve topluluk karşısında rahat olamama (28) konularında sorun yaşamaktadır. Heyecanlanma, öğrencilerin konuşma sırasında baskı hissettiklerini düşündürür ve konuşmanın olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Söyleyeceklerini unutma ve topluluk karşısında rahat olamama ise öğrencilerin konuşma sırasında zihinsel dağılma yaşadıkları ve kaygı duydukları şeklinde yorumlanabilir. Ellerin veya ayakların titremesi (21) ve sesin titremesi (21) gibi fiziksel belirtiler heyecan ve stresin vücutta neden olduğu tepkiler olarak düşünülebilir.

Dilsel becerilerle ilgili olan aynı tonda konuşma (13) ve telaffuz hatası yapma (13) sorunları öğrencilerin sesli anlatımlarında monotonluk ve yanlış telaffuz nedeniyle etkili olamadıklarına işaret etmektedir. Konuşmayı dikkat çekici bir biçimde başlatamama (13) ve vurgu yapamama (10) gibi dilsel sorunların ise konuşmanın etkisini azalttığı şeklinde yorumlanabilir.

Dinleyicilerle etkili iletişim kuramama (9), jest ve mimikleri etkili kullanamama (8) ve göz teması kuramama (8) konularındaki sorunlar, sözel olmayan iletişim becerilerindeki eksikliğe işaret etmektedir. Sözsüz iletişim unsurlarının sözlü iletişimin gücünü artırmadaki etkisi göz önünde bulundurulursa sözel olmayan iletişim becerilerindeki eksikliğin konuşmanın etkisini azaltacağı ve dinleyicilerle güçlü bir bağ kurmayı engelleyeceği söylenebilir.

Devrik cümleler kurma (7), istenmeyen sesler çıkarma (6) ve akıcı konuşamama (5) gibi sorunlar dil becerilerindeki aksaklıkları yansıtmakta, dilin doğru kullanılmamasına veya anlatımda bozukluklara neden olabilmektedir. Diğer yandan sayıca az da olsa, öğrencilerin konuşmalarını sonlandırırken sorun yaşayabildikleri (5), çok hızlı konuşma eğiliminde olabildikleri (4), işitilebilir bir tonda konuşmada (4), düşünceyi geliştirme yollarını kullanmada (4), kendini ifade etmede (3), zamanını etkili kullanmada (3), görsel, işitsel ve dokunsal materyal kullanmada (2) sorun yaşadıkları tespit edilmiştir.

Bu veriler, öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadığı sorunların çoğunun psikolojik ve duygusal temellere dayandığını; yani kaygı, heyecan ve özgüven eksikliğinin büyük rol oynadığını göstermektedir. Dilsel sorunlar da önemli olmakla birlikte çoğu öğrenci için iletişimdeki en büyük sorunun, konuşma sırasında yaşadıkları duygusal baskılar ile beden dilini doğru ve etkili kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaktan kaynaklandığı söylenebilir. Bu veriler, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek için hem dilsel becerilere hem de duygusal destek ve özgüven geliştirme stratejilerine odaklanılması gerektiğine işaret etmektedir.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Konuşma Sürecinde Yaşadığı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinin dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2

Üniversite öğrencilerinin konuşma sürecinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri

No.	Konuşma Sürecinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözümler	n	%
1	Daha çok konuşma yapmak	28	62
2	Topluluk önünde daha fazla sunum yapmak	21	47
3	Heyecanını ve duygularını yönetmek	21	47
4	Daha iyi hazırlık yapmak	19	42
5	Nefesini kontrol etmek ve nefes alıştırmaları yapmak	17	38
6	Diksiyonunu geliştirmek	8	18
7	Beden dilini ve jest-mimiklerini etkili kullanmak	8	18
8	Konuşurken hareket etmek ve dinamik olmak	7	16
9	Özgüvenini artırmak	6	13
10	Daha çok kitap okumak	6	13
11	Akış planı hazırlamak ve anahtar sözcükler belirlemek	6	13
12	Doğru vurgu ve tonlama konusunda kendini geliştirmek	5	11

Tablo 2’de elde edilen verilere göre, katılımcılar konuşma sürecinde yaşanan sorunlara en çok; daha çok konuşma yapmak (28) ve topluluk önünde daha fazla sunum yapmak (21) çözüm önerilerini sunmuşlardır. Bu bulgu, bireylerin konuşma becerilerini geliştirmek için en etkili yöntemin doğrudan deneyim kazanmak olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Öğrenciler daha fazla konuşma yaparak ve sunumlar gerçekleştirerek konuşma sürecindeki sorunların azaltılabileceğine inanmaktadır. Heyecanını ve duygularını yönetmek (21) ve daha iyi hazırlık yapmak (19) da en çok belirtilen çözüm önerileri arasındadır. Bu bulgu, bireylerin sadece teknik becerilerin değil, aynı zamanda psikolojik faktörlerin de konuşma sürecinde önemli olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Nefes kontrolü öğrenmek ve nefes alıştırılmaları yapmak (17), diksiyonunu geliştirmek (8), beden dilini ve jest-mimiklerini etkili kullanmak (8), doğru vurgu ve tonlama konusunda kendini geliştirmek (5) gibi çözüm önerilerinde konuşmanın teknik yönlerine odaklanılmaktadır. Bu, konuşma sırasında sesin doğru kullanımı, anlatımın daha etkileyici olması ve mesajın daha iyi iletilmesi açısından önemlidir.

Diğer yandan sayıca az da olsa, özgüvenini artırmak (6), daha çok kitap okumak (6), akış planı hazırlamak ve anahtar sözcükler belirlemek (6) gibi çözüm önerileri, konuşma becerisini geliştirmenin kişisel gelişimle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Özgüveni artırmak, konuşma sırasında daha rahat olmayı sağlarken, kitap okuma ve planlama yapmak, içeriğin daha iyi düzenlenmesine yardımcı olabilir. Kitap okuma, yalnızca içerik zenginliği sağlamakla kalmaz; aynı zamanda bireyin dilin yapısal özelliklerine daha derinlemesine hâkim olmasına katkı sunar. Özellikle sesli kitap okuma ya da nitelikli metinlerin dikkatli okunması, vurgu, tonlama ve telaffuz gibi sözlü anlatımın temel öğelerinin gelişmesine olanak tanır (Kavcar, Oğuzkan & Sever, 2022). Nitekim öğrencilerin sıklıkla dile getirdiği “telaffuz hatası yapma”, “vurgu eksikliği”, “devrik cümle kullanma” gibi sorunlar, yalnızca doğrudan konuşmayla değil, aynı zamanda nitelikli yazınsal metinlerin okunmasıyla da aşılabılır (Sever, 2023). Bunun yanında kitap okumak, düşünceyi geliştirme yollarını tanıma ve kullanma konusunda da zihin yapısını destekler; okur, anlatım biçimlerini ve düşünce yapılarını içselleştirerek kendi konuşmasına aktarabilir. Bu bağlamda kitap okuma alışkanlığı, konuşma becerisiyle doğrudan ilişkili ve çok yönlü bir gelişim aracıdır.

Bu veriler, konuşma becerilerini geliştirmek için hem konuşarak deneyim kazanmanın hem de psikolojik, teknik ve düzenlemeye yönelik becerilerin önemli olduğunu göstermektedir. En fazla vurgulanan unsur konuşarak deneyim kazanmak olsa da nefes kontrolü, beden dili, özgüven ve hazırlık gibi unsurlar da önemli görülmektedir. Bu sonuçlar, konuşma sürecinde yaşanan sorunları azaltmak isteyen bireylerin farklı alanlarda kendilerini geliştirmesi gerektiğini göstermektedir.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Kendi Konuşmalarında En Beğendikleri Özellikler Nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında en beğendikleri özelliklerin dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3

Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında en beğendikleri özellikler

No.	Kendi Konuşmalarında En Beğenilen Özellikler	n	%
1	Açık ve anlaşılır bir dil kullanmak	21	47
2	Vurgu ve tonlamaya özen göstermek	19	42
3	Beden dilini doğru ve etkili kullanmak	15	33
4	Göz teması kurmak	14	31
5	İşitilebilir bir ses tonuyla konuşmak	9	20
6	Zamanı etkili yönetmek	9	20
7	Dinleyicilerle etkileşim kurmak	7	16
8	Samimi bir üslupla konuşmak	6	13
9	Konuşurken hareket etmek	6	13
10	Konunun dışına çıkmamak	5	11
11	Güler yüzlü olmak	5	11
12	Kendini rahatça ifade edebilmek	5	11
13	Sözcükleri doğru telaffuz etmek	5	11
14	Doğaçlama konuşmak	5	11
15	Görünümüne özen göstermek	4	9
16	Empati kurabilmek	4	9

Tablo 3’te elde edilen verilere göre, katılımcılar kendi konuşmalarında en çok; açık ve anlaşılır bir dil kullanmak (21) ile vurgu ve tonlamaya özen göstermek (19) özelliklerini beğenmektedir. Bu bulgu, açık ve anlaşılır bir dil kullanmanın konuşmanın en temel unsurlarından biri olarak görüldüğünü ve bireylerin seslerini etkili kullanmayı önemsediklerini göstermektedir.

Beden dilini doğru ve etkili kullanmak (15) ile göz teması kurmak (14) ise iletişimde sözel olmayan unsurların ne kadar değerli görüldüğünü göstermektedir. Etkili bir konuşmanın yalnızca sözcüklerden ibaret olmadığı, jest ve mimiklerin, duruşun, göz temasının da önemli olduğu düşünülmektedir. İşitilebilir bir ses tonuyla konuşmak (9), zamanı etkili yönetmek (9) ve konunun dışına çıkmamak (5) gibi ifadeler, konuşmanın teknik yönlerine yönelik memnuniyeti göstermektedir. Konuşma sırasında sesin iyi ayarlanması, zamanın verimli kullanılması ve konunun dağılmaması, bireylerin beğendikleri özellikler arasındadır.

Dinleyicilerle etkileşim kurmak (7), samimi bir üslupla konuşmak (6), güler yüzlü olmak (5) ve empati kurabilmek (4) gibi ifadeler, bireylerin karşılarındaki insanlarla iletişim kurma becerilerini de önemsediklerini göstermektedir. Kendini rahatça ifade edebilmek (5), doğaçlama konuşmak (5) ve sözcükleri doğru telaffuz etmek (5) gibi maddeler, bireylerin akıcı ve kendiliğinden konuşabilme becerilerine güven duyduklarını göstermektedir. Görünümüne özen göstermek (4) ise diğer ifadelerle göre daha düşük bir orana sahiptir. Bu, konuşma becerisine sahip bireylerin dış görünümün önemli olduğunu düşünmekle birlikte, onu en kritik faktör olarak görmediklerini düşündürmektedir.

3.4. Üniversite Öğrencilerinin Kendi Konuşmalarında Geliştirmeleri Gerektiğini Düşündükleri Özellikler Nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özelliklerin dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4

Üniversite öğrencilerinin kendi konuşmalarında geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özellikler

No.	Kendi Konuşmalarında Geliştirilmesi Gereken Özellikler	n	%
1	Heyecanımı ve duygularımı yönetmek	21	47
2	Konuşurken dinamik olmak	17	38
3	Vurgu ve tonlamaya özen göstermek	14	31
4	Daha fazla konuşma pratiği yapmak	11	25
5	El, ayak ve ses titremelerini kontrol etmek	11	25
6	Göz teması kurmak	11	25
7	Nefesi kontrol etmek	9	20
8	Dinleyicilerle etkileşim kurmak	7	16
9	Konuşmayı etkili bir biçimde bitirmek	6	13
10	Daha yavaş konuşmak	6	13
11	Beden dilini etkili kullanma	6	13
12	Doğaçlama konuşmak	5	11
13	Sakin olmak	4	9
14	Konuya uygun araç-gereç kullanma	3	7

Tablo 4'te elde edilen verilere göre, katılımcılar kendi konuşmalarında en çok; "Heyecanımı ve duygularımı yönetmek" (21) konusunu geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Bu durum, birçok insanın topluluk önünde konuşurken veya önemli bir konuşma yaparken yaşadığı en büyük zorluklardan birinin heyecan ve stres yönetimi olduğunu göstermektedir. El, ayak ve ses titremelerini kontrol etmek (11) ve sakin olmak (4) gibi yanıtlar da bu konunun ne kadar önemli olduğunu desteklemektedir.

Konuşurken dinamik olmak (17), vurgu ve tonlamaya özen göstermek (14), nefesi kontrol etmek (9) gibi yanıtlar, konuşma esnasındaki akıcılığın ve etkileyiciliğin geliştirilmesi gerektiğini gösteriyor. Daha fazla konuşma pratiği yapmak (11), konuşma becerisini geliştirmek için bireylerin daha fazla deneyime ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Göz teması kurmak (11), dinleyicilerle etkileşim kurmak (7) ve beden dilini etkili kullanma (6) gibi ifadeler, bireylerin sadece sözel becerileri değil, beden dili ve dinleyiciyle iletişim kurma konularında da kendilerini geliştirmek istediklerini göstermektedir.

Diğer yandan sayıca az da olsa, konuşmayı etkili bir biçimde bitirmek (6), daha yavaş konuşmak (6) ve doğaçlama konuşmak (5) gibi ifadeler, konuşmanın teknik yönleriyle ilgili geliştirilmesi gereken yönleri göstermektedir. Konuya uygun araç-gereç kullanma (3) ise daha düşük bir oranda belirtilmiş olup, konuşma sırasında görsel veya destekleyici materyallerin kullanımına daha az vurgu yapıldığını göstermektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde; öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunlar, bu sorunları önlemeye yönelik çözüm önerileri, kendi konuşmalarında en beğendikleri özellikler ve geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri özelliklerin incelendiği bu çalışmada ulaşılan sonuç, ilgili alanyazın ile ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Öğrencilerin konuşma sürecinde yaşadıkları sorunların çoğunun psikolojik ve duygusal temellere dayandığı; yani kaygı, heyecan ve özgüven eksikliklerinin büyük rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dilsel sorunlar da önemli olmakla birlikte, çoğu öğrenci için iletişimdeki en büyük sorun, konuşma sırasında yaşadıkları duygusal baskılar ve beden dilini kontrol etme konularında olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunların ise daha çok konuşarak ve sunumlar yaparak azaltılabileceğini düşünmektedirler. Konuşma becerilerini geliştirmek için hem daha çok konuşmak ya da sunum yapmanın hem de psikolojik, teknik ve düzenleme becerilerin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En fazla vurgulanan unsur uygulama yapmak olsa da nefes kontrolü, beden dili, özgüven ve hazırlık gibi unsurların da önemli olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin kendi konuşmalarında, konuşmanın anlaşılır olması ve dinleyicilerde etki bırakmasının en çok beğendikleri yönlerden biri olduğu belirlenmiştir. Etkili bir konuşmanın yalnızca sözcüklerden ibaret olmadığı, jest ve mimiklerin, duruşun ve göz temasının da önemli olduğu tespit edilmiştir. Konuşma sırasında sesin iyi ayarlanması, zamanın verimli kullanılması ve konunun dağılmaması da bireylerin kendi konuşmalarında beğendikleri özellikler arasındadır. Etkili bir konuşmanın sadece teknik yeterlilikle değil, dinleyiciyle duygusal bir bağ kurarak güçlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin konuşmalarında en çok heyecanını ve duygularını yönetme konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra konuşurken dinamik olmak, vurgu tonlamaya özen göstermek, el, ayak ve ses titremeleri ile nefesi kontrol etmenin de geliştirilmesi gereken özellikler arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin daha fazla konuşma pratiği yapma, göz teması kurma, beden dilini etkili kullanma ve dinleyicilerle etkileşim kurma konularında da kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin konuşma sürecinde karşılaştıkları sorunların büyük ölçüde psikolojik ve duygusal temellere dayandığını göstermektedir. Özellikle kaygı, heyecan ve özgüven eksikliğinin, öğrencilerin konuşmalarında yaşadıkları en büyük sorunlar arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, alanyazındaki pek çok çalışmayı desteklemektedir. Örneğin, Richards (2008), dil öğrenme sürecinde öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek olmasının, iletişimdeki başarısızlıkları artırabileceğini belirtmektedir. Ayrıca, Horwitz ve arkadaşları (1986), yabancı dil konuşma kaygısının öğrencilerin iletişim becerilerini olumsuz yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Kaygı, öğrencilerin sözcük seçimlerini ve kendilerini ifade etme biçimlerini etkileyebilir, bu da konuşma sürecinde verimi düşürür.

Araştırmada bazı katılımcıların konuşma sırasında yaşadığı çekingenlik, özgüven eksikliği ve heyecan gibi duyguların yalnızca bireysel psikolojik etkenlerle değil, aynı zamanda sosyo-kültürel yapı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle ataerkil yapıların hâkim olduğu kültürlerde, bireylerin küçük yaşlardan itibaren konuşmaya teşvik edilmemesi, eleştirilme kaygısıyla fikir beyan etmekten kaçınmaları veya kendilerini ifade etme fırsatı bulamamaları, bu becerinin gelişimini sınırlayan faktörler arasında yer almaktadır (Demirel & Temizyürek, 2018).

Araştırma bulguları, dilsel sorunların da önemli olduğunu, ancak çoğu öğrenci için en büyük sorunun, konuşma sırasında yaşadıkları duygusal baskılar ile beden dilini doğru ve etkili kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip olmaktan kaynaklandığını düşündürmektedir. Bu, Mehrabian (1971) tarafından yapılan bir çalışmada vurgulanan bir konudur. Mehrabian, iletişimin %55'inin beden dili ve duruşla, %38'inin ses tonu ve sadece %7'sinin sözcüklerle iletiliğini belirtmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin etkili bir şekilde iletişim kurmak için sadece dilsel yeterliliklere değil, aynı zamanda duygusal ve fiziksel ifade biçimlerine de odaklanmaları gerektiği anlaşılmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin konuşmalarını geliştirmek için hem daha fazla uygulama yapmanın hem de psikolojik, teknik ve düzenleme becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin konuşma pratiği yaparak kaygılarını azaltabileceklerini ve özgüvenlerini artıracabileceklerini gösteren bir eğilimle uyumludur. Kırkgöz (2010), dil becerilerinin geliştirilmesinde uygulamanın ve aktif katılımın önemine değinerek, öğrencilerin konuşma pratiği yaptıkça kendilerini daha rahat ifade edebildiklerini ifade etmiştir. Ayrıca, nefes kontrolü, beden dili ve özgüven gibi unsurların da konuşma becerilerinin temel unsurları olarak kabul edildiği görülmüştür. Bu, Pica'nın (2005) teorisini destekler niteliktedir; Pica, etkili iletişimin yalnızca dilsel beceriler değil, aynı zamanda duygusal kontrol ve fiziksel ifadelerin doğru kullanılmasına dayandığını belirtmektedir.

Öğrenciler için, konuşmalarında anlaşılır olmanın ve dinleyiciler üzerinde etki bırakmanın beğenilen yönler arasında yer alması, etkili bir konuşmanın yalnızca dilsel becerilerle değil, aynı zamanda dinleyiciyle kurulan duygusal bağ ile de güçlendiğini göstermektedir. Bu bulgu, Kerns (2004) ve Boehm (2005) gibi iletişim uzmanlarının görüşleriyle benzerlik göstermektedir. Kerns, bir konuşmanın başarılı olabilmesi için, konuşmacının duygusal olarak dinleyicileri etkilemesi gerektiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin en çok geliştirmeleri gereken özelliklerin başında ise heyecanlarını ve duygularını yönetmenin gerekliliği öne çıkmaktadır. Heyecan yönetimi, konuşma becerilerinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynar. Cambridge (2007) bu durumu, öğrencilerin konuşma sırasında yaşadıkları heyecanın, konuşmanın kalitesini doğrudan etkilediği şeklinde açıklamaktadır. Ayrıca, vurgu ve tonlama yaparken dinamik olma, beden dilini etkili kullanma, el ve ayak titremeleriyle nefes kontrolünü geliştirmenin gerekliliği, iletişimin hem sözel hem de sözel olmayan

yönlerinin geliştirilmesi için önemlidir. Bu unsurlar, öğrencilerin kendilerini daha güvenli hissetmelerini sağlarken, aynı zamanda dinleyicilerle daha güçlü bir etkileşim kurmalarına da olanak tanır.

Sonuç olarak, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebilmeleri için yalnızca teknik becerilerin değil, duygusal zekânın ve psikolojik hazırlığın da önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, öğrencilere yönelik eğitimlerde, sadece dil bilgisi değil, aynı zamanda duygusal kontrol ve beden dili gibi becerilerin de geliştirilebileceği bir yaklaşım benimsenebilir. Bu tür bir bütüncül yaklaşım, öğrencilerin daha etkili ve özgüvenli bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayabilir.

Araştırma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının çoğunluğunu kadın öğrenciler (n=43) oluşturmakta, erkek katılımcı sayısı oldukça sınırlı kalmaktadır (n=2). Bu dengesiz dağılım nedeniyle cinsiyet değişkenine dayalı bir karşılaştırma yapmak istatistiksel ve nitel açıdan anlamlı veri üretme olanağını sınırlandırmıştır. Bununla birlikte alanyazında, kadın ve erkek konuşmacıların iletişim kurma biçimlerinde bazı farklılıklar olabileceği görülmektedir. Örneğin Tannen (1990), kadınların daha empatik ve ilişki kurmaya yönelik konuşma biçimlerine sahip olduğunu; erkeklerin ise daha doğrudan ve bilgilendirici söylemleri tercih ettiğini ifade etmektedir. Türkiye bağlamında yapılan bazı araştırmalarda da, kadın öğretmen adaylarının iletişim becerilerine yönelik özgüvenlerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ya da daha çok dilsel strateji kullandıkları gözlemlenmiştir (Demir & Yavuz, 2017). Bu nedenle ilerleyen çalışmalarda, daha dengeli bir cinsiyet dağılımı hedeflenerek söz konusu farklılıkların derinlemesine incelenmesi önerilebilir.

Öte yandan araştırmaya katılan öğretmen adayları 2. ve 3. sınıf düzeylerinde öğrenim görmektedir. Ancak araştırmanın temel amacı, katılımcıların konuşma becerilerine yönelik görüşlerini betimlemeye odaklandığı için sınıf düzeyleri arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmamıştır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının akademik gelişim süreci boyunca iletişim ve sunum becerilerinde ilerleme kaydetmeleri beklendiğinden, sınıf düzeyinin konuşma yeterlikleri üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir (Ünver & Yıldız, 2020). Bu bağlamda sınıf düzeylerine göre görüşlerin çeşitliliği ya da derinliği ileriki araştırmalarda tematik ya da kategorik olarak karşılaştırılabilir ve gelişimsel bir perspektifle ele alınabilir.

5. Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar, çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir

Kaynakça

- Akbaş, A. (2018). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(2), 134–150.
- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aslan, M. (2019). Konuşma eğitimi sürecinde kültürel faktörlerin rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 142–159.
- Aydın, İ. (2019). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Boehm, A. (2005). The importance of emotional connection in effective communication. *Journal of Communication*, 13(2), 123-135.
- Brookhart, S. M. (2013). *How to create and use rubrics for formative assessment and grading*. ASCD.
- Brown, G. (2004). *Language and communication*. Cambridge University Press.
- Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th ed.). Pearson Education.
- Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., & Floyd, K. (2016). *Nonverbal Communication* (2nd ed.). Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cambridge, M. (2007). Managing anxiety in public speaking: A cognitive approach. *Language Learning and Teaching*, 14(4), 68-84.
- Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
- Celce-Murcia, M., Brinton, D. M., & Goodwin, J. M. (2010). *Teaching pronunciation: A course book and reference guide*. Cambridge University Press.
- Cummins, J. (2000). Language, power and pedagogy: Bilingual children in the crossfire. *Multilingual Matters*.
- Demir, M., & Yavuz, F. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin cinsiyet ve bölüm değişkenine göre incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 160–175.
- Demirel, Ö., & Temizyürek, F. (2018). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gordon, T. (2003). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi: Öğrencilerle Sağlıklı İlişkiler Kurma Sanatı* (Çev. E. Güney). İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Gumperz, J. J. (1992). *Discourse strategies*. Cambridge University Press.

- Halliday, M. A. K. (1975). *Learning how to mean: Explorations in the development of language*. Edward Arnold.
- Hornberger (Eds.), *Encyclopedia of Language and Education: Literacy* (pp. 71–83). Springer.
- Horwitz, E. K. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 112-126.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.
- Hybels, S., & Weaver, R. L. (2015). *Communicating Effectively* (11th ed.). Pearson.
- Karadüz, A. (2010). Eğitim fakültelerinde iletişim eğitimi: Kuramsal ve uygulamalı bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 74–89.
- Kavaklı, N., & Yıldız, M. (2020). Okuma ve konuşma becerileri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 655–670. <https://doi.org/10.16916/aded.722536>
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (2022). Türkçe öğretimi (Güncellenmiş 21. Baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- Kerns, M. (2004). Effective speaking: Emotional and verbal communication in public speaking. *Communication Studies*, 55(3), 206-221.
- Kırkgöz, Y. (2010). The role of practice in improving speaking skills of EFL learners. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 6(2), 34-50.
- Korkmaz, H. (2021). Öğrencilerin sözlü anlatım becerileri üzerinde sosyo-kültürel etkiler. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 78–92.
- Küçükahmet, L. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB (2019). *İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-4. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mehrabian, A. (1971). *Silent messages*. Wadsworth Publishing Company.
- Mercer, N. (2013). The guided construction of knowledge: Talk amongst teachers and learners. *Multilingual Matters*.
- Morreale, S. P., Osborn, M. M., & Pearson, J. C. (2000). Why communication is important: A rationale for the centrality of the study of communication. *Journal of the Association for Communication Administration*, 29(1), 1-25.
- Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge.
- Pica, T. (2005). *Second language teaching and learning: A critical review of current research*. Cambridge University Press.
- Reilly, V., & Ward, S. M. (2003). *Very Young Learners*. Oxford University Press.
- Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and speaking: From theory to practice*. Cambridge University Press.
- Sever, S. (2023). *Anlamalı ve kalıcı öğrenme için Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tannen, D. (1990). *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York: Ballantine Books.
- Thornbury, S. (2005). *How to Teach Speaking*. Pearson Education.
- Toprak, E., & Erkan, S. (2021). Sınıf öğretmenlerinin konuşma becerisine yönelik öğretim uygulamaları: Nitel bir araştırma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 1012–1030. <https://doi.org/10.7884/teke.7903>
- Ünver, G., & Yıldız, A. (2020). Öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre sunum becerilerinin karşılaştırılması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 768–789.
- Vandergrift, L., & Goh, C. C. M. (2012). *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. Routledge.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Yaman, S. (2020). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri yeterlik algıları ve sınıf içi gözlemleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 20(1), 55–72.
- Yüksel, H. G. (2011). Öğretmen adaylarının sözlü ve sözsüz iletişim becerilerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 271–282.